

SIRACH

----- door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

Eigenlijk Sira': Hebreeuwse familienaam = 'pantser'.

*

Jezus ben Sirach , Jeruzalem, Palestina; † **na 190 vóór Christus**.

Sterfdag [19 december?]

De persoon van Jezus ben Sirach

Hij is de schrijver van het boek dat naar hem genoemd is: Jezus Sirach. Van hem weten we niets anders dan wat er over hem in dit boek staat vermeld. Dat vinden we tegen het eind waar hij met name wordt genoemd: 'Lessen in wijsheid en kennis zijn neergelegd in dit boek door Jezus, de zoon van Sirach Eleazar uit Jeruzalem, die wijsheid liet stromen uit zijn hart' (Sirach 50,27). Blijkens het voorwoord werd het in het Grieks vertaald en uitgegeven door zijn kleinzoon.

Jezus ben Sirach is klaarblijkelijk nooit als heilige vereerd. Als hij al een gedenkdag zou moeten hebben, zou daarvoor 19 december het meeste in aanmerking komen, de dag waarop vele heiligen uit het Oude Testament bijeen zijn gebracht.

Tijd van ontstaan van het boek Jezus Sirach

Geschiedkundigen plaatsen Jezus Sirachs boek rond het jaar 190 vóór Christus. Dit leidt men o.a. af uit de lofzang op de hogepriester Simon; bedoeld wordt Simon II, die inderdaad rond 190 hogepriester was in de tempel te Jeruzalem. Dat het boek waarschijnlijk eerder gereed is gekomen dan 168 vóór Christus, leidt men af uit het feit dat er in het geheel geen toespeling wordt gemaakt op de bezoedeling van de tempel uit dat jaar door Antiochus IV Epifanes. Blijkens het voorwoord door de kleinzoon van Jezus Sirach hebben we een Griekse vertaling in handen; het Hebreeuwse origineel is verloren gegaan.

Vroeger werd het boek in de katholieke kerk aangeduid met de term '(liber) ecclesiasticus' (= 'kerkelijk boek'). Waarschijnlijk werd deze aanduiding voor het eerst gebruikt door de kerkvader Cyprianus van Carthago († 258; feest 16 september). De Latijnse kerkvader Rufinus († 410) meende dat deze term was ontstaan door het feit dat het werk vaak dienst deed als kerkelijk leerboek.

Wijshedsliteratuur

Volgens de Joodse bijbelordening, die door de protestanten wordt gevolgd, behoort 'Jezus Sirach' niet tot de bijbels boeken, maar tot de zogeheten 'apokriefen'. De katholieken daarentegen hebben het als een van de deuterokanonieken opgenomen in hun officiële bijbel. Zij rekenen het tot de wijshedsliteratuur. Deze geschriften ontstonden met name tijdens de overheersing van het Land Israël door vreemde grootmachten, achtereenvolgens de Perzen (583), de Grieken (333, denk aan Alexander de Grote) en de Romeinen (163). De wijshedsliteratuur kenmerkt zich door het begrip 'wijsheid', dat in dit verband de gevoelswaarde heeft van trouw aan Gods Tora, zijn aanwijzingen voor het leven, samengevat in de Tien Geboden. Juist onder de invloed van de grootmachten die het volk laten onophoudelijk voelen hoe veel minder en achtergebleven ze zijn, moet het volk vasthouden aan wat het in de geschiedenis geleerd heeft: vasthouden aan JHWH, hun God, die zich heeft laten kennen als een God van naastenliefde, barmhartigheid en gerechtigheid, een God van kleine en arme mensen. Geen van de goden van de grootmachten kan daar tegen op. Zij hebben alleen oog voor macht, wapengeweld, gewonnen oorlogen, de sterkste, de vruchtbaren: zij willen worden gepaaid met mensenoffers. Zo niet de God van Israël. Hij is genade. Hij geeft en gunt. Hij wordt gediend door de liefde die men van Hem gekregen heeft, weer door te geven aan anderen. Die Tora in betrekken bij alle wederwaardigheden van het leven: dat is wijsheid.

Daarvan vindt men dan ook de echo in het boek van Jezus Sirach. De laatste hoofdstukken vormen een overzicht van alle grote personen uit Israëls geschiedenis. Er wordt beschreven hoe zij op God vertrouwden, en dat daarin hun wijsheid schuilt (Sirach 44-50).